

Tisztességtelen játék a neutronkutató ügyében

Svéd csavar

Az ESS Magyar Nemzeti Tanács elnökségének nyilatkozata

Budapest, 2009. június 3. – Félrevezeti a nyilvánosságot Svédország: nem született döntés az európai neutronforrás, az ESS több mint egymilliárd eurós beruházásának helyszínéről. A svéd pályázat honlapján közzétett hír, miszerint a svédországi Lund adhat otthont az ESS-nek, az európai játékszabályok felrúgásával, a versenytársak – Bilbao és Debrecen – lejárátását szolgálja. Az ESS Magyar Nemzeti Tanács arra kéri a döntéshozatalban résztvevő tagállamokat, az EU döntéshozóit, valamint a cseh elnökséget, hogy biztosítsák az átlátható, az Európai Unió értékrendjének megfelelő döntéshozatali folyamatot és segítsék az európai adófizetők pénzét kímélő döntés megszületését.

A svéd pályázati projekt honlapja május 29-én, pénteken tette közzé, hogy néhány európai kutatási minisztérium képviselői május 28-i, csütörtöki informális vacsoráján döntés született arról, hogy svédországi Lundban épülhet meg a világ egyik legnagyobb tudományos beruházása, az ESS (European Spallation Source - Európai Neutronkutató Központ). Az ESS Magyar Nemzeti Tanács elnöksége felhívja a figyelmet arra, hogy egy komoly és politikailag elfogadható helyszíndöntés csak azok által hozható meg, akik bizonyíthatóan jelentős elkötelezettséget tudnak felmutatni az ESS beruházás megvalósításában. Ha Európa komolyan érdekelt az ESS megépítésében, akkor nem a szimpátia nyilatkozatot tevő országok száma, hanem az egyik, vagy a másik helyszínre vonatkozó, a költségek viselését illetően világosan kifejezésre jutott kormányzati elkötelezettségek összege lehet csak az irányadó. Ezt a döntési folyamat alapvető vezérelveként a Csehország által összehívott és elnökölt első ESS megbeszélés is kimondta és dokumentálta május 4-én Prágában. Aki ezzel ellentéteset állít, vagy eldőlten versenyről beszél, szándékosan félrevezeti a nyilvánosságot, és tisztességtelen versenyelőnyre kíván szert tenni.

Egész Európa kutatásfejlesztési lehetőségeit, ezáltal világpiaci versenyképességét meghatározza, hogyan tudjuk az Unió területén egyenletesen eloszló tudáshoz a költségvetési támogatással létrejövő tudományos nagyberendezéseket is egyenlően hozzárendelni. Különösen fontos ez akkor, amikor a tudás szabad áramlása az EU ötödik szabadságjogává vált. Jelenleg minden kutatási nagyberendezés az Elbától nyugatra működik. Minden tagállam érdeke, hogy ez megváltozzon. Az európai alap kutatás (ESFRI) és az európai energiakutatás (SET-P) listáin tervezett közel száz nagyberendezés egyenként euró százmilliókba, milliárdba kerül, mindegyike több, de egyike sem az összes tagállam tudományos és pénzügyi hozzájárulásával valósul meg. Az ESS a listákon lévő berendezések között az első, ezért a későbbi döntések számára is precedensértékű, hogy az európai normák szellemében születik-e meg a végső döntés. A döntéshozóknak a tudományos kiválóságot, a költséghatékonyságot és a tudományos infrastruktúra Európán belüli kiegyenlítődének elvét egyszerre kell figyelembe vennie.

Az ESS Magyar Nemzeti Tanács, hisz abban, hogy a magyarországi pályázat megfelel ezeknek az elveknek. Ennek szellemében született meg a nemzeti egység. Ezért segítettük a kormányt a szomszédos országok közötti, a debreceni helyszín mellett szóló együttműködés megteremtésében. Ezeknek az elveknek a betartását várjuk el minden az ügyben érintett ország kormányától is. A Nemzeti Tanács arra kéri az európai döntéshozókat – Barroso bizottsági elnököt, Potocnik kutatási biztost és az EU soros elnöki szerepét betöltő Csehországot – hogy biztosítsák az európai szellemnek megfelelő, tisztességes és átlátható eljárási rendet, a három alapelv érvényesülését. Felháborítónak tarjuk, és visszautasítjuk, különösen a június 7-ei EP választások előtt, hogy bárki azt sugallja: az EU-ban fehér asztalnál egy kávé mellett döntenek a teljes gazdasági térség versenyképességét évtizedekre meghatározó, egymilliárdos beruházás sorsáról. A verseny még nem dőlt el, ezért támogatjuk a Magyar Köztársaság Kormányát, hogy továbbra is határozottan és következetesen álljon ki a magyar és egyben európai érdekért, a debreceni helyszín mellett.

Az ESS Magyar Nemzeti Tanács elnöksége:

Herczog Edit elnök, Csillag István, Józsa István és Stumpf István alelnökök